

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici šte. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.953.

LETO XII.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, v torek, dne 28. maja 1929.

Telefon št. 2552.

ŠTEV. 62.

Občni zbor Zveze trgovskih gremijev za Slovenijo v Murski Soboti.

Pomembna manifestacija slovenskega trgovstva. — Važni programatični sklepi. — Za obveznost stanovskih organizacij in za skupne zbornice za trgovino, obrt in industrijo.

Metropola Slovenske krajine Murska Sobota je bila v soboto in nedeljo v prazničnem razpoloženju. Okinčana z narodnimi trobojnicami je sprejela in pogostila odlične predstavnike organiziranega trgovstva Slovenije. V soboto popoldne kmalu po 12. uri so gostje začeli prihajati. Nekateri so prišli z vlakom, drugi z avtomobili in avtobusi. Vsi so bili pristrčno sprejeti. Na postaji in po ulicah povsod so bili predmet največje pozornosti, povsod so bili najlepše pozdravljeni. Vtis, ki so ga dobili delegati ob prihodu v Mursko Soboto, je bil v resnici globok. Ostal bo gotovo vsem v najlepšem spominu. Agilnemu in požrtvovalnemu načelniku trgovskega gremija v Murski Soboti g. Franu Čehu gre za sprejem, za pogostitev, dodeljevanje stanovanj in za točno pripravo vsega, kar je bilo s tem v zvezi, v resnici največje priznanje in topla zahvala.

Zvečer je priredil domači gremij v čast delegatom v vseh prostorih hotela Dobray prijateljski sestanek, katerega so se udeležili zastopniki oblastev, društev in mnogi trgovci ter drugi odlični soboški meščani. Pristrčno dobrodoščilo je izrekel domačin g. Frane Čeh. Zahvalil se mu je za bratski sprejem načelnik Zveze trgovskih gremijev g. Vilko Weixl. Pozdravne govore in zdravice so izrekli še gg. sreski poglavar dr. G. Lipovšek, mestni župan J. Benko in tajnik Zbornice TOI dr. I. Pless. Ob ubranem petju okteta trgovskega društva iz Maribora ter ob zvokih domače ciganske godbe je trajala prireditev pri najboljšem razpoloženju vseh udeležencev do pozne noči.

Predkonferenca.

V zimskem vrtu razkošnega grada grofa Szaparyja se je pričela ob 16. uri predkonferenca. Predsedoval ji je zvezni podnačelnik g. Jos. J. Kavčič in je imela namen, da se na njej obravnava vse predloge, katere so predložili gremiji za občni zbor. Predlogi se tičejo najaktualnejših vprašanj trgovstva. Razprava o vsakem posameznem predlogu je bila zanimiva. V predlogih se pred vsem povdarja potreba po uvedbi sposobnostnega dekaza za izvrševanje trgovine vseh vrst in o uvedbi strožje prakse pri podeljevanju obrtnih listov, zlasti pri dovelitvi dispensnih prošenj. Tozadevne predloge so stavili gremiji Celje, Maribor, Ljubljana in obširno poročilo o tem je predložilo tudi zvezno načelstvo. Daljši predlog o reorganizaciji gremijalnega šolstva je stavil gremij trgovcev iz Ljubljane in je poročilo o tem prečital gremijalni tajnik g. Šmuc. Glede poslovanja konsumov, nedovoljenega krošnjarijenja ter odpiranja in zapiranja trgovin so se prečitali predlogi gremija iz Novega mesta. Gremij trgovcev v Celju je stavil predlog za ukinitve davka na poslovni promet in gremij Slovenjgradec glede zakupnine ležarinskih prostorov na železničnih postajah, glede nekaterih sprememb voznega reda in nedostatkov pri prodaji soli. Zopetno uvedbo 4% davčne varščine je predlagal gremij trgovcev za okolič mariborsko. Nadalje se je razpravljalo o predlogih gremija Murska

Sobota in Konjice glede novih železniških zvez. Poostreitev prakse pri izdaji obrtnih listov neusposobljenim sta predlagala tudi gremij Ormož in sreski gremij Ljubljana. Ptuj se je zavzel za uvedbo novih telefonskih relacij z inozemstvom; gremij Litija je stavil predloge glede konsumnih društev, Trgovskega lista in točilnih pravic. Obširno poročilo glede postopanja poštne direkcije pri postavljanju novih telefonskih naročilnih postaj in glede načina zaračunavanja pristojbin za inštalacijo takih postaj je podal podnačelnik gosp. Jos. J. Kavčič.

Od gornjih predlogov se imajo nekateri predložiti občnemu zboru, o nekaterih se bo razpravljalo v načelstvu, nekateri so bili zavrnjeni, ker so se tikali vprašanj, ki jih je zveza že deloma rešila, odnosno glede katerih so bile že uvedene potrebne akeije.

Predkonferenca je končala ob pol 20. uri.

Potek občnega zbora.

V nedeljo ob 10. uri dopoldne je zvezni načelnik gosp. Vilko Weixl otvoril občni zbor. Konstatiral je, da je prisotnih 80 delegatov, ki so zastopali 27 včlanjenih gremijev. Za overovalja zapisnika je imenoval g. P. Fabianijsa in g. Zorca iz Ljubljane. Nato je pristrčno pozdravil vse navzoče, imenoma sreskega poglavarja g. G. Lipovškega, župana Murske Sobotice g. Jos. Benko, zastopnika vel. župana g. I. Založnika, podpredsednika Zbornice za trgovino, obrt in industrijo g. L. Brudermana in tajnika g. dr. I. Plessa, nadalje zastopnike časopisja. Predlog predsedništva, da se odpošlje vdanostna brzojavka Nj. Veličanstvu kralju, nadalje predsedniku vlade g. P. Živkoviču, trgovinskemu ministru g. dr. Z. Mažuraniču ter prometnemu ministru g. dr. Antonu Korošču, je bil soglasno sprejet. V svojem nadaljnjem govoru podčrta g. Weixl pomen in važnost deklaracije Nj. Vel. kralja z dne 6. januarja t. l., katera pomeni začetek nove blagodejne ere v razvoju naše države. Nadalje govori g. predsednik o mrtvili, ki vlada v trgovini in o potrebi razčiščenja trgovskih vrst s strogim izvajanjem načela: Trgovino trgovcem! Konsumi so za legalnega trgovca najtežji udarec. Država naj bi plačala uradnike delu primerno tako, da bodo mogli s svojo plačo primerno izhajati. S podporami v obliki konsumov ni uradništvu mnogo pomagano, država pa trpi pri tem škodo vsled izgube na davkih, ne glede na to, da se s tem dela nelojalna konkurenca legalnemu trgovcu. Velike skrbi delajo stalni trgovini tudi krošnjariji in inozemski potniki s posečanjem zasebnih strank.

Ob koncu svojega govora povdari g. Weixl, da so nevšečnega položaja trgovstva v mnogem oziru krivi tudi trgovci sami, ker bi se morali aktivneje udeležiti pobijanja grajanih nedostatkov. Njegov govor je sprejel zbor z burnimi aplavzi.

Sreski poglavar g. G. Lipovšek je nato pozdravil zbor z govorom, ki ga prinašamo dobesedno na drugem mestu. Iskrene besede je izrekel tudi

župan Murske Sobotice, trgovec in industrijalec g. Josip Benko. V imenu velikega župana mariborske oblasti je pozdravil zbor g. J. Založnik in v imenu Zbornice za TOI podpredsednik g. Leopold Bruderman ter tajnik dr. Ivan Pless.

Izbrpno poročilo o poslovanju Zveze v letu 1928 je podal zvezni tajnik g. A. Podgoršek. Važnejše odstavke iz poročila priobčimo v prihodnjih številkah našega lista. Zbor je vzel poročilo z odobravanjem soglasno na znanje. Predsedujoči sporoči nato, da je zvezni tajnik g. Podgoršek odpovedal svoje mesto ter je sprejel mesto ravnatelja blagajne Trgovskega bolniškega in podpornega društva. Predsednik g. Weixl predlaga, da izreče občni zbor g. Podgoršku za njegovo požrtvovalno delovanje pri Zvezi svojo toplo zahvalo.

V odsotnosti blagajnika g. J. Verovška je podal poročilo o računskem zaključku podnačelnik gosp. Josip J. Kavčič. Po prečitjanju poročila računskih preglednikov je bilo soglasno sklenjeno, da se dá načelstvu in blagajniku absolutorij ter da se g. Verovšku še posebej izreče toplo zahvalo za njegovo vzorno delo. G. Jos. J. Kavčič poroča nato o proračunu Zveze za leto 1929. Proračun izkazuje na stroških skupno Din 168.500.—, na dohodkih pa Din 168.905.—, kot proračunsko rezervo Din 405.—. K proračunu se je oglasil za besedo g. Polak iz Ormoža. Po pojasnitvah, ki sta mu jih dala g. Kavčič in g. Weixl, je bil proračun sprejet.

O predlogih za spremembo zveznih pravil je poročal g. Jos. J. Kavčič ter se je sklenilo predlagati, da se zvezna pravila izpremenijo v tem smislu, da bo naslov zveze: Zveza trgovskih gremijev za Slovenijo v Ljubljani. Tudi je v zveznih pravilih nadomestiti naziv načelstvo, načelnik in podnačelnik z nazivom predsedstvo, predsednik in podpredsednik.

Interesantno in izbrpno poročilo je podal nato v imenu zveznega načelstva o obligatornosti zveze kot osrednje organizacije trgovstva v Sloveniji g. Jos. J. Kavčič. Po njegovem poročilu je bila z glasnim odobravanjem sprejeta naslednja resolucija:

Predstavljati celokupne slovenske trgovine, zbrani na občnem zboru Zveze trgovskih gremijev za Slove-

nijo v Murski Soboti, zahtevajo v imenu 27 včlanjenih trgovskih gremijev in 12.900 organiziranih članov, da ostane tudi v bodoče organizacija slovenske trgovine obligatorna v sedanjih edinicah — trgovskih gremijih. Čimprej pa se naj zakonito določi obligatorna včlanjenost vseh trgovskih gremijev v Zvezi trgovskih gremijev za Slovenijo. Na isti način naj se organizira tudi obrtništvo in industrija, Zbornica za TOI pa naj ostane skupna predstavnica slovenske trgovske, obrtne in industrijske delavnosti.

Predlogi gremijev.

Po predlogu delegata g. Polaka iz Ormoža so bili sprejeti en bloc vsi predlogi, ki so jih soglasno sprejeli delegati na predkonferenci. So to predlogi glede usposobljenosti za izvrševanje trgovine vseh strok (z uvedbo tri- do štiriletno učne, štiriletno pomočniške dobe, vajeniške in usposobljenostne preizkušnje), nadalje predlog glede trgovskega šolstva, glede obratovanja trgovin ob nedeljah ter je bila v smislu sprejetega sklepa takoj poslana ministru trgovine in industrije g. dr. Z. Mažuraniču brzojavna resolucija z zahtevo, da je v novi uredbi predvideti določilo, da bo trgovinam dovoljeno poslovati tudi v nedeljah cel dopoldne. Nadalje je bil predlog glede ukinitve davka na poslovni promet, glede znižanja zakupnine ležarinskih prostorov na železniških postajah, glede znižanja pošt-nopaketnih tarif, za poostreitev prakse pri dispensnih prošnjah, glede telefonskih pristojbin in predlog, da se dovolijo trgovskim potnikom popusti na železnicah za osebni in prtljažni prevoz.

Soglasno je bil nato sprejet predlog predsednika g. Weixla, da se vrši občni zbor zveze drugo leto v Kočevju.

Predsedujoči se nato zahvali vsem udeležencem za sodelovanje in zaključil zbor.

Po zboru se je vršilo skupno kosilo, pri katerem je domačin g. Čeh s pristrčno zdravico ponovno pozdravil delegate. Zahvalil se je v imenu vseh udeležencev zbora za bratski sprejem in pogostitev predsednik gosp. Vilko Weixl. Po kosilu so se delegatje poslovili. Murska Sobota bo ostala vsakemu udeležencu zbora prav gotovo v najlepšem in prijetnem spominu.

Centralni zbor industrijskih korporacij.

Pod predsedstvom g. Ignacija Babilonija se je vršil dne 24. t. m. XIII. centralni zbor industrijskih korporacij naše kraljevine, kojega so se udeležili glavni predstavniki v Centrali včlanjenih korporacij. Iz Slovenije sta se udeležila predsednik Centrale g. dr. Fran Windischer in tajnik Zveze industrijev v Ljubljani g. ing. M. Šuklje.

O zboru je bil izdan nastopni komunik:

Na podlagi referatov tajnikov Centrale gg. Gjoke Čurčija, dr. Cvetka Gregoriča in Pere Blaskovića so se obravnavala interna vprašanja organizacije in najaktualnejša gospodarska vprašanja. Po izbrpnem razgovoru se je soglasno sprejela sledeča

resolucija:

Predstavniki industrije iz cele države, zbrani na centralnem zboru industrijskih korporacij dne 24. maja 1929 z zadovoljstvom ugotavljajo dejstvo, da se državna administracija pri

posameznih oblastvih v zadnjem času izboljšava. V stremljenju, da se na tem potu vstraja, so sklenili sledeče:

Pred vsem najtoplejšje pozdravljamo pokret poljedelcev in njihov prvi uspeh v osnovanju »Priviligrane agrarne banke« v prepričanju, da je saniranje našega poljedelstva eden najbistvenejših predpogojev tudi za napredek ostalih panog produkcije. Radi tega naslavljamo najiskrenejši tovariški poziv na vse naše industrijce, da v čim-večjem številu in s čim večjimi zneski podpišejo delnice tega, za našo gospodarstvo tako važnega zavoda.

Prosimo kraljevsko vlado, da posveča vso pozornost ureditvi našega prometa, v prvi vrsti s tem, da stavi gospodarstvu na razpolago zadostno število potrebnih vagonov in s tem, da prepreči vse prometne nepravilike, posebno v južni Srbiji z ozirom na promet z Albanijo, v Brodu in na lički progi, da se ne bi ponovili slučajni počasne in pomanjkljive oskrbe pasivnih krajev, posebno Dalmacije, kjer

je bil tudi že po prestanku elementarnih nezdoljivosti promet ponovno ukinjen. Ravno tako prosimo kraljevsko vlado, da racionalno organizira prometno službo in da obnovi kompetenco oblastnih direktorijev in s tem omogoči povoljšanje funkcioniranja celotnega prometa.

Ponavljamo tudi ob tej priliki prošnjo delodajalcev, da se čim prej novelira naša socialna zakonodaja v smislu ratificiranih ženevskih mednarodnih konvencij dela.

Pozdravljamo prizadevanje države, da regulira svoje stare obveze napram svojim liferantom in upamo, da bo vsaj v smeri stremeljenju, da se vprašanje terjatev naše industrije napram državi končno reši in omogoči industriji, ki dela za državo, normalno delo na zdravi kupčijski podlagi.

Ugotavljamo nadalje z zadovoljstvom, da se je v najnovejših davčnih predpisih vsaj deloma upoštevalo zahteve gospodarstva glede znižanja rentnega davka in ureditve samoupravnih doklad. Prosimo ponovno, da se čim prej uredi financiranje samoupravnih teles z uveljavljanjem posebnega zakona in s sodelovanjem gospodarskih organizacij, da bi samouprave mogle izvršiti svoje velike naloge, gospodarstvo pa naj bi bilo obvarovano neracionalnih in nesistematskih bremen. Dalje prosimo, da se čim prej revidira zakon o taksah, da se v skladu z ratificirano mednarodno konvencijo iz leta 1923 poenostavi carinsko poslovanje, prepreči administrativne težave pri carini prostem uvozu strojev in strojnih delov.

Ponavljamo svojo prošnjo, da se odredbe o državnih nabavkah iz zakona o državnem računovodstvu revidirajo. Pri tem posebej prosimo, da se uveljavi princip enakopravnega položaja obeh pogodbnikov, države in liferanta.

Dokler se zakon ne izpremeni, prosimo, da se na podlagi sedanjega zakona obvaruje liferante morebitnih kazni v vseh primerih, v kojih se pogodba ni izvedla pravočasno ali po stavljenih pogojih, ako je to posledica postopka državne oblasti, ki ima vpliv na izvršitev pogodbe. Končno prosimo, da se v smislu obrtnega reda in obrtnih predpisov ob uveljavljanju gospodarskih zakonov predhodno zašlišijo organizacije.

Otvoritev IX. mednarodnega vzorčnega velesejma v Ljubljani se vrši že v četrtek, na praznik sv. Rešnjega telesa, dne 30. t. m. ob pol dvanajsti uri dopoldne. Na to še posebej opozarjamo, ker so se vsi naši velesejmi doslej odvijali na soboto. Tako po svečani otvoritvi je velesejem splošno dostopen. Poslovne ure so vsak dan nepretrgoma od osme zjutraj do devetnajste zvečer. Vinski oddelek velesejma je odprt do ene ure ponoči. Velesejem traja do vstevši 9. junija t. l.

* * *

Našim kadilecem. Monopolska uprava je sklenila izdati za Ljubljanski velesejem od 30. maja do 9. junija posebno vrsto »Vardar« cigarete, ki se bodo prodajale poleg vseh naših specialitet v sejmskih trafikah za obiskovalce velesejma. Ena teh trafik je v glavni aveniji, ki vodi od glavnega vhoda proti češkemu paviljonu, druga pa v Lattermanovem drevoredu, ki bo odprta tudi po 6. uri zvečer, na kar opozarjamo zlasti obiskovalce veselicega prostora. Omenjene »Vardar« cigarete se bodo prodajale v škatlicah po 20 komadov po ceni, ki velja za navadne »Vardar« cigarete.

Ponudbe in povpraševanja.

S. B. Liebmann, Via Zamboni 14, Bologna, Italia, želi stopiti v kupčijske stike s tukajšnjimi tvornicami, ki izdelujejo milo za britje (Rasierseife).

Edvard Bubnić, Sušak, poštni predal 12, želi stopiti v stik s tukajšnjimi tvornicami oziroma izdelovalci čistila (crème) za čevlje.

Ing. Schäck & Purkhart, Chemikalien, Wien VI., Windmühlgasse 1 (Mariahilfer Hof), želi stopiti v poslovne stike s tukajšnjimi tvornicami plavila (Ultramarinblau).

Prva redna skupščina nacionalnega odbora SHS mednarodne trgovske zbornice.

Nacionalni odbor SHS mednarodne trgovske zbornice je imel v soboto, dne 25. t. m. v Beogradu svojo prvo redno skupščino. V odsotnosti predsednika nacionalnega odbora g. dr. Vojislava Marinkovića je predsedoval podpredsednik g. Vasa U. Jovanović. Zboru sta prisostvovala iz Slovenije generalni tajnik Zbornice TOI in član uprave nacionalnega odbora g. dr. Fran Windischer ter glavni tajnik Zveze industrijev g. ing. Milan Šuklje.

Tajnik odbora g. dr. St. Popović je podal poročilo o delovanju odbora od njegovega osnovanja pa do skupščine. Poročilo je obširno ter govori o raznih akcijah odbora, njegovih udeleževanjih v posebnih strokovnih odborih mednarodne trgovske zbornice itd. Poročilo je bilo soglasno odobreno in je bila upravi izražena zahvala za dosedanje uspešno vodenje poslov.

Sprejete so bile nato neke izpremembe statuta, o katerih se je razpravljalo in sklepalo že na zadnji odbovi seji v Ljubljani.

Vršil se je nato izbor nove uprave. Za predsednika odbora je bil izvoljen g. dr. Vojislav Marinković, a za člane uprave naslednji gg. iz Beograda: gg. Milan Stojanović, predsednik obrtne zbornice; Milutin Stanojević, podpredsednik trgovske zbornice; Vasa U. Jovanović, član uprave industrijske zbornice; iz Zagreba gg.: Vladimir Arko, veleindustrijalec; dr. Milan Vrbanić, generalni ravnatelj zagrebske borze; Ernest Grünwald, veletr-

govec; iz Ljubljane gg.: Ivan Jelačin ml., predsednik Zbornice TOI in dr. Fran Windischer, generalni tajnik Zbornice TOI; iz Sarajeva gg.: Nikola Berković, predsednik trgovske obrtne zbornice in Vojislav Besarović, sekretar iste zbornice; iz Novega Sada: g. Mirko Kosić, generalni sekretar trgovsko-industrijske obrtne zbornice; iz Skoplja: g. Goločevac, predsednik trgovske in industrijske zbornice; iz Splita: g. dr. Sava Bosković, tajnik trgovske obrtne zbornice; iz Osijeka: g. Čedomir Plavšić, sekretar trgovske in obrtniške zbornice.

Za podpredsednike so bili izvoljeni: gg. Vladimir Arko, Vasa U. Jovanović, Ivan Jelačin ml. in Nikola Berković.

Skupščina je nato odobrila obračun in proračun za tekoče leto.

Glavni tajnik Centrale industrijskih korporacij g. Čurčin je poročal nato o potrebi porazdelitve referata med delegati našega nacionalnega odbora, ki se bodo udeležili kongresa mednarodne trgovske zbornice v Amsterdamu. Skupščina je sprejela ta predlog in referat bo v tem smislu porazdeljen.

Tajnik odbora g. dr. Popović je podal nato še poročilo o psihologiji kongresa mednarodne trgovske zbornice in o vprašanjih, ki se bodo obravnavali na kongresu v Amsterdamu.

Skupščini so prisostvovali predstavniki gospodarstva iz vseh krajev naše države.

Gospodarska slika Prekmurja.

Gospodarski položaj Prekmurja je prav zanimivo opisal srezki poglavar v Murski Soboti g. G. Lipovšek v svojem pozdravnem govoru na obnem zboru Zveze gremijev. Govor prinašamo zato v naslednjem dobesedno:

»Ko se Prekmurci narod, ima na sebi predpasnik in bicikelj v rokah drži. Tako pravijo. Povedati hočejo s tem, da je tukajšnji narod kmečki narod, ki v delavskem predpasniku obdeluje svojo zemljo, ki pa ima že od narave nagon, da se poslužuje za kupčijo kolesa, hitrega prometnega občila; želja, najiskrenejša želja mladeniča iz Slovenske krajine je, si čimprej omisliti kolo, da more uspešno pričiti z nakupovanjem jaje, kokoši, kož, ježic, živine itd.

Kmečki stan je tukaj živo prepređen s kupčevalci in trgovci. Povpraševanje po blagu je v krajini večje kot v ostalih krajih Slovenije; ker trgovina krepko pulzira, je dan predpogoj za izvozno poslovanje.

Pri znani odvisnosti med kmečkim in trgovskim stanom bi trgovsko življenje v Slovenski krajini sijajno provitalo, če bi imel kmet vsako leto na prodaj po več glav živine, ki je glavni vir dohodkov, če bi imel nekoliko več zemlje na razpolago in če bi bila stalna vsaj povprečno srednje dobra letina.

Ali že nekaj let sem se je nad Prekmurjem zvrstila nesreča za nesrečo: Metuljavost, povodenj, toče in suša so kmečko ljudstvo strahovito udarili; seljak je izgubil zaupanje v svojo produktivno moč, obupal je nad donosnostjo svoje zemlje, izgubil je vero na dobre letine in boljšo bodočnost na rojstni grudi. Odločil se je do samopomoči, do koraka, ki resno ogroža in pretresa celo gospodarsko življenje — zatekel se je namreč k izseljevanju. V tujini upa zaslužiti toliko, da bo mogel odplačati dolgove ter se po toliko in toliko letih vrniti v domovino s primernim kapitalom, da bo mogel začeti z uspešnim gospodarjenjem.

Že prej je nad desetletno pridnih delavskih rok vsakoletno odhajalo na sezonska dela, iz katerih so se na zimo vračali na svoje domove. Izseljevanje v prekmorske kraje ima pa čisto drugo plat. Izseljenci so namreč večinoma zaposleni v industriji, kjer pri manjšem delovnem času dosežejo razmeroma visoke plače, so deležni dobrot socialnega zavarovanja, imajo kolikor toliko boljšo hrano in stanovanje. Ti ljudje, ki so skozi leta in leta delali v tovarnah, se ne povrnejo

nikdar več k plugu in zgubljeni so za kmetijstvo. V tem tiči velika izguba poleg drugih velevažnih državnih oziror, ki so z izseljevanjem vitalno prizadeti.

Izseljujejo se naši ljudje pri najboljših močeh, mesto da bi doma obdelovali zemljo, trošijo svojo produktivno silo tujini na hasek. Ne le možki, tudi ženske zapuščajo trumoma domačijo. Beg iz dežele v inozemstvo in v mesta zavzema katastrofalen obseg. Večji gospodarji že ne morejo več dobiti poslova. Ali naj sami obdelujejo obširna posestva?

Ako ne bo v doglednem času uspešno prikleniti mlajši svet na domača tla ali ga navezati vsaj na primeren zaslužek v kraljevini, bo produkcija v poljedelskih obratih mogočno nazadovala. Dostikrat kolportirano mnenje, da pomeni Prekmurje žitnico za Slovenijo, je že danes zelo pogrešno, kajti Prekmurje je v živilih pasivno. Če se bo izseljenje nadaljevalo, bo odgovarjajoče še nadalje padala produkcija. Neugodni gospodarski uspehi, slabe žetve, slaba prireja živine bo najbolj v živo zadela trgovski svet. Kmet ne bo imel ničesar prodati, zato tudi ne bo mogel kupovati. In če bo kupil, bo primoran vzeti na upanje. Temu bo posledica, da se bo moral zadolževati tudi trgovci. Čim bo usahnila kupovalna moč kmeta, bo nastal v celem trgovskem življenju odločen zastoj, kojega reflekse bodo občutili tudi dobavitelji, veletrgovci in tovarnarji.

Na ta moment sem hotel gospode delegate opozoriti, da s svoje strani skušajo vsak v svojem področju delovati na zvišanje kmetijske produkcije ter kmetu pomagajo tako pravočasno, da še ne utrpí gospodarsko večje škode. Blagostanje kmeta je blagostanje trgovca. Le pri zdravem kmečkem stanu se more po jasnih vidikih in samozavestno razvijati dobra trgovina.

Ko bo slovenski poljedelec, slovenska zemlja dosegla primerno stopinjo blagostanja, tedaj se bodo tudi občni zbori Zveze gremijev mogli vršiti v sijajnejši luči, v srečnejšem znamenju ko danes v jubilejnem letu, ob znameniti desetletnici v Murski Soboti. Da se bo to kmalu zgodilo, v to imam trdno vero; zato jamčijo tako odlični in daleč izven meja naše domovine brezizjemno priznani, povsod globoko uvaževani gospodje zastopniki naše solidne slovenske trgovine, kateri naj Bog pomore do najlepšega razmaha.

Trošarina na žganje znižana.

S 15. aprilom je stopil v veljavo nov zakon o trošarini, enoten za celo državo in to za vse alkoholne pijače, ekstrakte itd. Po novem pravilniku se je morala plačati naknadna razlika v trošarini tudi na blago v skladiščih, kar je pri nekaterih trgovcih zneslo ogromne vsote. Te dni pa so prinesli listi — kakor smo to tudi mi priobčili — vest, da se po nalogu finančnega ministra zniža trošarina na žganje od 18 Din na 14 Din za hektolitersko stopnjo. Omenjena odredba je bila izdana radi nazadovanja prodaje žganja, katero je povzročilo razširjenje trošarine na žganje na Srbijo. Med drugim se za utemeljitev tega ukrepa navaja: »U toku vremena od stupanja na snagu ovoga zakona, medutim, pokazalo se da je trgovina s rakijom u Srbiji potpuno zastala. S obzirom na rdave godine, pak potrebno je da se promet rakije održi na predašnjoj visini i da se čak po mogućstvu poveća. O tome se je lično uverio pri likom svoga inspekcionog putovanja i Gospodin Predsednik Ministarkog Saveta general Petar Živković. Stoga je Ministarski Savet, na predlog Gospodina Predsednika doneo odluku da se trošarina na rakiju snizi od 18 Din na 14 Din l. stepenu, s tim da to sniženje važi od 15. aprila o. g.« — Nadalje se naglašava, da je vzrok znižanja trošarine na žganje prevelika diferenca v trošarini na špirit in žganje, odnosno cenena produkcija špirita in težkoče kmetov, ki goje slive; torej nevarnost uničenja gojenja sliv s strani spirituoznih tovarn. Drugi vzrok naj bi bile velike preglavice in formalnosti s carinskimi organi in strogo postopanje kontrolnih odredb. Z ozirom na to se trošarinski zakon izpremeni v toliko, da se:

1. zniža trošarina na žganje od 18 Din na 14 Din, da se tako pospeši prodaja žganja,

2. priznajo se olajšave pri vodenju registrov, pri kontroli kotlov itd.,

3. trgovcem »z rakijom«, ki so imeli na zalogi večjo količino žganja, se prizna olajšava s tem, da plačajo od zaloge z dne 15. aprila t. l. trošarino šele, čim blago prodajo.

Te določbe naj veljajo za vso državo, kot velja novi zakon o trošarini za vse pokrajine.

K motivom za spremembo ni veliko pripominjati: pospeši naj se prodaja žganja, s posebnim ozirom na kmetijske producente, ki ne vedo kam s slivami. Za producente sliv ne obstoji nikakoli nevarnost. Padec prodaje žganja se lahko popolnoma paralizira s pospešenim izvozom sliv, kar bi sigurno doneslo več dobička kot pa žganjekuha. Izvoz sliv pa močno koleba in stalno — pada. Res je, da so bile letine od 1922 do 1926 bolj slabe, a kljub temu pa je izvoz sliv v letu 1927 nazadoval za 80 milijonov dinarjev napram izvozu v letu 1926, ko je znašal 253 milijonov dinarjev.

Z olajšavo pri vodenju registrov ne bo veliko pomagano, poznala se bo edino v tem, da v krajih, kjer do sedaj še ni bila vpeljana trošarina, že itak slaba kontrola ne bo imela potrebne učinka. Plačanje diferenc na trošarino za blago v skladiščih ni novo in so se v tem oziru priznale olajšave že administrativnim putem. Z novo odredbo se pa administrativni ukrepi vzakoni.

Je pa še druga stran: žganje se z novo naredbo handicapira z ozirom na produkcijo vina. Naše vinogradništvo preživlja krizo, ki je gotovo hujša kot težkoče pridelovalcev sliv. Z uveljavljanjem trgovinske pogodbe s Francijo s 15. t. m. se bo kriza le še poostрила. Glasom trgovinske pogodbe ima Francija velike ugodnosti tudi z ozirom na uvoz vin. S plasiranjem francoskih vin na naših tržiščih bo kriza na vrhuncu in s tem tudi odločena usoda naših vinogradnikov; kajti francoska vina bodo s svojimi nizkimi cenami onemogočila konkurenco naših vin in posledice bomo kmalu čutili. — Želimo in upamo, da bo naša uprava imela tudi v tem slučaju toliko uvidevnosti kot pri zaščiti pridelovalcev sliv?!

V. S.

»Schulz Universal« tehcnica

je najboljši varuh Vašega blaga in denarja. Zahtevajte brezplačno ponudbo ali poset zastopnika. — Jugo-Schulz d. z. o. z., Ljubljana.

PO SVETU.

Carino na žito je za Italijo zvišala tudi Francija; prva, kakor vemo, od 11 na 14 lir, Francija pa od 35 na 50 frankov.

Velika petrolejska konferenca v U. S. A. se bo vršila 6. junija. Sklical jo je Hoover.

Nizozemska banka bo izplačala za leto 1928 na 1000 holandskih goldinarjev dividendo 119 goldinarjev ali 11.9% (lani 10.4%).

Obrestne mere v Ameriki nikakor ne bodo zvišane, čeprav prosijo rezervne banke druga za drugo za zvišanje od 5 na 6 odstotkov.

Bata prodira po vsej Nemčiji; sedaj je prišel na vrsto tudi okraj Dortmund, in se je javil prihod Bate v rapidnem padanju cen za čevlje.

Trgovski in industrijski obrat v U. S. A. je bil po izjavi trgovskega ministra Lamonta v prvih štirih letošnjih mesecih večji kakor kdaj prej v istih mesecih prejšnjih let.

Pasivnost avstrijske zunanje trgovine v prvih štirih letošnjih mesecih znaša 353 milijonov šilingov; lani v isti dobi 343 milijonov.

Poljski sladkorni kartel, ki obsega 39 sladkornih tovarn, je dobil zopet angleški bančni kredit v znesku 1 milijona funtov. Vseh angleških takih kreditov je dobila poljska sladkorna industrija do sedaj 4 milijone funtov.

Delnice kontinentalnega linolejskega trasta (sedež v Zürichu) bodo pripuščene na londonsko borzo.

Na žitni borzi v Budimpešti so cene žita izredno padle in so tako nizke kakor že 20 let ne. Zaloge od prej so še ogromne, žito ponujajo Jugoslavija i. dr., Italija in Francija sta carino zvišali. Če bodo ostale cene na sedanjih višini, bodo propadle največje ogrske žitne tvrdke.

Produkcijo premoga v Sloveniji je znašala v prvem četrtletju leta 1926 452.000 ton, leta 1927 489.000, l. 1928 515.000 ton, letos pa 562.000 ton. Torej produkcija hitro narašča.

Holandska tvrdka umetne svile Enka je imela lani 9.570.000 holandskih goldinarjev čistega dobička (leto prej 8.57 milj.) in izplačuje zopet 18-odstotno dividendo.

Tri ameriške družbe bakra bodo omejile produkcijo za 10 odstotkov. Pravijo, da bo produkcijska omejitev le začasna, da se doseže stabilizacija (to se pravi dvig) cen.

Nova Fordova tovarna na Angleškem. Zgradili jo bodo pri Londonu, stala bo več kot 650 milijonov dolarjev, gradilo jo bo 2000 do 3000 delavcev. Ko so polagali temeljni kamen, je dejal Ford ml., da bo nova tovarna uvrstila vezi med Anglijo in Ameriko. Začeli bodo z letno produkcijo 300.000 voz in jo bodo kolikor mogoče hitro dvignili. V teku dveh let in pol naj postane ta tovarna največja izdelovalnica avtomobilov v Evropi in naj nudi delo 15.000 delavcem. S tem bo brezposelnost v Angliji bistveno omiljena.

RENTABILNOST NEMŠKIH DELNIŠKIH DRUŽB.

Izdali so statistiko o 617 nemških delniških družbah (razen zavarovalnic) z bilanco od 31. decembra 1928. Napram prejšnjemu letu se rentabilnost ni spremenila. Povprečna dividenda je znašala 8.5% ob čistem dobičku 12% delniškega kapitala in brutodobičku 17.1%. Družbe so imele ca 2300 milijonov mark delniške glavnice (leto prej 2200 milijonov) in so izkazale dobiček 278 (264) milijonov. Rentabilnost se kljub lanskemu konjunktornemu padcu ni zmanjšala, ker so očividno v večji izmeri porabili notranje rezerve prejšnjega leta. Število družb, ki so zaključile z zgubo, je padlo od 98 na 90, zgube same so nekoliko narasle. Glede posameznih vrst je treba poudariti v prvi vrsti nazadovanje rentabilnosti v tekstilni industriji, kjer se je čisti dobiček zmanjšal skoraj za tretjino. Dividenda 58 družb te stroke je padla povprečno od 9.3 na 9.1%. V posebno močni izmeri je na tem nazadovanju udeležena bombaževa industrija. Bistveno znižanje rentabilnosti je nastopilo tudi v oblačilni industriji, in sicer zlasti vsled zmanjšane dobička v kožuvinarski stroki. V lesni industriji se je znižal čisti dobiček skoraj za polovico dobička leta 1927. Tudi kovinska industrija je zaznamovala znižanje. Dvig rentabilnosti izkazuje stavbna obrt. — Pri 13 zavarovalnih družbah, ki v omenjeni statistiki niso upoštevane, je bilo ob kapitalu v znesku 6 milijonov mark čistega dobička 900.000 mark, torej 15 odstotkov (leto prej 400.000 mark).

MEDNARODNA VZPOREDNOST TEKSTILNE KONJUNKTURE.

Berlinski zavod za raziskovanje konjunkturalne priobčuje v svojem tedenskem poročilu raziskovanje o prodajnih razmerah v svetovnem tekstilnem gospodarstvu. Pravi med drugim: Kljub velikim razlikam v gospodarskem položaju posameznih dežel nam pokaže poskus konjunkturalnega prereza v tekstilnih industrijah sveta dalekosežno vzporednost med posameznimi tekstilnimi vrstami (bombaž, volna, svila, lan itd.). Položaj bombaževе industrije je v splošnem v znamenju težkega pritiska, celo v deželah z izrazitim zboljšanjem skupne konjunkturalne, kot na primer v Franciji ali v Zedinjenih državah. Samo v nekaterih deželah, nahajajočih se v hitri industrijalizaciji, kot Japonska, Kitajska in Kanada, opažamo trenutno razmeroma ugoden položaj bombaževе industrije. Na trgih volnenega in platnenega blaga, ki so prav tako povečini v znamenju depresije, se kažejo v zadnjem času v nekaterih deželah znaki poživljanja. Razmeroma najugodnejši je mednarodni tržni položaj za izdelke iz džu-te, svile in iz umetne svile. Industrija teh panog je v večini dežel sveta bolj zaposlena kot volnena, platnena in bombaževa industrija.

SVETOVNA SLADKORNA INDUSTRIJA IN ZVEZA NARODOV.

Že večkrat so poskusili ustaviti padanje sladkornih cen. Na pobudo Kube pred poldrugim letom v Bruslju zborujoča sladkorna konferenca ni dosegla glede opore cen nobenega trajnega uspeha. Določili so sicer kontingentiranje produkcije, a v poštev prihajajoče države se dogovora niso držale. Nasprotno; namesto da bi produkcijo omejili, so v nekaterih državah s sladkorno peso obdelani prostor še celo povečali. Vrhunega se eden največjih sladkornih producentov, Java, konference sploh ni udeležila, temveč si je pridržala prosto roko, da pade v ugodnem trenutku drugim producentom v hrbet. To se je Javi tudi posrečilo; povečala je kulturni areal sladkornega trsta in je racionalizirala produkcijo, vsled česar je bil končni produkt tako poceni, da je mogel uspešno tekmovali z vsem drugim sladkorjem. To je bil seveda smrten udarec vsej akciji za brambo cen. Značilno za nadprodukcijo sladkorja je dejstvo, da je znašala svetovna produkcija sladkorja v letu 1913/14 dvajset milijonov ton, dočim znaša ona tekoče kampanje 29 milijonov ton. Posledica je, da se velik del te ogromne množine ne more prodati, kar ima v evropskih in prekomorskih produkcijskih deželah katastrofalne posledice, oziroma kar se neprijetno javlja v skupnem gospodarstvu. To velja v Evropi v prvi vrsti za Češkoslovaško, od prekomorskih produkcijskih dežel pa za Kubo in Javo. Torej je Java na eni strani imela od svoje politike korist, na drugi pa spričo splošnega položaja škodo.

Že večkrat smo pisali, da se z rešitvijo tega perečega vprašanja bavi tudi Zveza narodov.

Sedaj beremo nanovo, da je spričo opisanega položaja sklenil gospodarski odbor Zveze narodov, da poseže vmes. Strokovnjaki vseh najvažnejših dežel sladkorne produkcije so bili že prej povabljeni v Ženovo, kjer so podali svoje mnenje. Zveza narodov bo v najkrajšem času sladkorno vprašanje zopet načela ter bo napravila tozadevne sklepe. Strokovni krogi upajo, da se bo Zvezi narodov spričo njene avtoritete posrečilo prisiliti razne države, ki so v interesu dviga cen prevzele obveznost, da te obveznosti tudi izvršijo. Na drugi strani se čuje mnenje — kar smo že omenili — da vse te odredbe ne bodo dosti pomagale, da bodo vsak po svoje naprej producirali in da obstoji edini izhod iz zagate v tem, da se po možnosti pomnoži konsum.

Kupujte avtomobile in motorna kolesa na letošnjem velesejmu v Ljubljani, ki se vrši od 30. maja do 9. junija. Le tu se bo kupcu nudila najboljša prilika pregledati vse in kupiti ono, kar mu prija. Razstavljenih bo v posebnem obsežnem paviljonu nad 200 avtomobilov in motornih koles vsakovrstnih svetovnih znamk.

Ljubljanska borza.

Tečaj 27. maja 1929.	Povprečje Din	Ponudba Din
DEVIZE:		
Amsterdam 1 h. gold.	—	22.8825
Berlin 1 M	13 5475	13.5775
Bruselj 1 belga	—	7.9052
Budimpešta 1 pengő	—	9.9244
Čurij 100 fr.	1034.40	1097.40
Dunaj 1 šiling	7.9795	8.0095
London 1 funt	—	276.05
Newyork 1 dolar	—	56.805
Paris 100 fr.	—	222.36
Praga 100 kron	168.04	168.84
Trst 100 lir	—	297.85

Vrednote: a) Denarni zavodi: Celjska posojilnica d. d., Celje, denar 158 Din; Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana, denar 123 dinarjev; Prva hrvaška štedionica, Zagreb, denar 850 Din; Kreditni zavod za trgovino in industrijo, Ljubljana, denar 170 Din. b) Industrijska, trgovska in prometna podjetja: Strojne tovarne in livarne d. d., Ljubljana, den. 70; Združ. pap. Vevče, Goričane in Medvode d. d., Ljublj., den. 123; »Slavbna družba« d. d., Ljubljana, denar 50; »Šekire, tovarna klobukov d. d., Skofja Loka, denar 105 Din; Tvoronica za dušik d. d., Ruše, denar 230, blago 240 Din.

Les: Smreka—jelka: Hlodi I, II, monte 260—300 Din; brzojavni drogovi 250—280 dinarjev; bordonali merkantilni 350 do 400 Din; trami merkantilni 290—310; škorete, konične, od 16 cm naprej 630—660 Din; škorete, paralelne, od 16 cm naprej 680 do 720 Din; škorete, podmerne, do 15 cm 520 do 570 Din; deske—plohi, kom., od 16 cm naprej 550—600 Din; deske—plohi, par., od 16 cm naprej 600—650. — Bukev: Deske—plohi, naravni, neobrobjeni 490—510; deske—plohi, naravni, ostrorobi 750—1000 Din; deske—plohi, parjeni, neobrobjeni 650—850; deske—plohi, parjeni, ostrorobi, 950—1250, dinarjev, testoni 450—500; tavolete 1175 do 1250 Din. — Hrast: Hlodi I, II, 450 do 700 Din; bordonali 1400—1600 Din; deske—plohi, neobrobjeni, boules 1300—1600 Din; deske—plohi, neobrobjeni merkantilni 900 do 1000 Din; deske—plohi, ostrorobi (podnice) 1250—1400 Din; frizi 1100—1250 Din. — Drva: bukova 20—23 Din; hrastova 19—21 dinarjev. — Železniški pragovi: 2.60 m, 14 × 24, hrastovi 50—58 Din. — Oglice: bukovo za 100 kg 90—95 Din.

Išče se: 3000 komadov bukovih pragov: 2.60 × 14 × 24 × 14, fco vagon Sušak pristanišče; — 1500 m² madrierov, 73 × 22, 4 m dolžine in tudi več, fco vagon meja via Postojna; — hrastove podnice, 43, 53 in 63 milimetrov debeline, v širinah 17—27 cm, v dolžinah 2.60, 2.70, 2.80 in 2.90 m, fco vagon Sušak pristanišče.

Žito: Pšenica: bačka: 80 kg, 20% primesi, prompt, dob., mlev. voz., sl. post., plačilo v 30 dneh, 278.50—280; bačka: 80 kg, 2% primesi, mlevska voz., slov. postaja, dobava v juniju, plačilo v 30 dneh, 285 Din do 287.50 Din. — Koruza: »la plata«: dobava meseca maja, zacarinjeno, slov. postaja, plačilo v 30 dneh, 312.50—315; »la plata«: dobava junija, zacarinjeno, slov. postaja, plačilo v 30 dneh, 307.50—310; »la plata«: dobava julija, avgust in september, zacarinjeno, slovenska postaja, plačilo v 30 dneh, 302.50 do 305 Din; bačka: suha, dobava v maju, slovenska postaja, plačilo v 30 dneh, 302.50 do 305 Din. — Ječmen: baranjski, pivovarski, 68/69 kg, 342.50—345; bački, ozimni, 67/68 kg, 320—322.50 Din. — Oves: bački, slovenska post., navadna vozina, 295—297.50. — Moka: pšenična Og: fco Ljubljana, pri odjemu celega vagona plačljivo po prejemu blaga, 400—405 Din.

Tendence: les: mirna; deželni pridelki: mlačna.

Zaključki: les: 25 vagonov; deželni pridelki: — vagonov; drugo: — vagonov.

Dr. Jurij Štempihar:

Tožiteljska varščina in naš meddržavni promet.

(Nadaljevanje.)

Pa tudi če se prizna, da je odpust varščine obsežen v klavzuli prostega pristopa, ostane nejasno, ali se more odpust priznati tudi onim tujcem, ki niso nastanjeni v državi pravnega sodišča (prim. Fedozzi, l. c. str. 135, opomba 3). Trgovinske in nastanjevalne pogodbe računajo s tem, da se državljani ene pogodnice podajo v pridobitne svrhe na področje druge države in tam nastanijo. Mnenje naše vlade utegne nekoliko pojasniti obrazloženje, s katerim je vlada predložila narodni skupščini trgovinsko pogodbo z belgijsko-luksemburško carunijo. Tam je rečeno: »... U opštem delu ugovora regulišu se... naime postopki sa obostranim podanicima, koji se stalno bave ili privremeno zadržavaju na teritoriji druge ugovornice... U odredbama, koje regulišu položaj obostranih podanika, zadržana je posleratna, u svima državama usvojena praksa: da se u trgovinskim ugovorima ovo pitanje regulišu samo u toliko, o koliko je to potrebno za obavljanje uzajamne trgovine, dok se potpuno regulisanje ove materije ostavlja za zasebnu konvenciju (konvencija konzularna i konvencija o

nastanjanju). Prema tome ugovor predvidja: pravo obostranih podanika, da mogu dolaziti na teritoriju druge ugovornice i ovde zaključivati trgovačke poslove i pravnu zaštitu, koja se daje obostranim podanicima u cilju zaštite njihovih prava i interesa pred sudovima i administrativnim vlastima one druge ugovornice... — V istem smislu se izražaju i obrazloženja, s katerim je vlada predložila skupščini angleško trgovinsko pogodbo. — Glede pravice revnih se bo dalo včasih vprašanje pozitivno rešiti že na podlagi teksta pogodbe same, ki utegne imeti določbe o tem, kako mora stranka radi izstavitve ubožnega spričevala postopati, kadar ni nastanjena v področju pravnega sodišča (prim. čl. 6 cit. srbsko-francoske trgovinske pogodbe, čl. XIV. cit. srbsko-italijanske trgovinske pogodbe). Pripustitev k pravici revnih bo v dvomu dovoliti brez ozira na nastanjenost revne stranke (prim. Walker, l. c. str. 83/4). Pri pravici revnih namreč odpade odločilni mednarodni pravnopolitični motiv tožiteljske varščine: osiguranje morebitne izvršbe radi stroškov, če revna stranka v pravdi propade. Kajti izvršba radi revnosti itak ne more računati na praktičen uspeh. Odpust varščine iz drugega naslova, kot iz naslova pravice revnih, bo pa v dvomu tujcu, ki

ni nastanjen v državi pravnega sodišča, odreči in sicer tudi tu iz pravnopolitičnega razloga tožiteljske varščine: otežkočenje samovoljnih, neutemeljenih tožb in osiguranje morebitnega zahtevka toženčevega na pravne stroške zoper propadlega tožitelja-tujca. Odpust varščine in izvršljivost stroškovnega izreka oziroma izvršljivost naslovov sploh se v mednarodni praksi in zakonodaji načeloma vežeta. To vidimo že v haški konvenciji o civ. postopanju in celo v posebnih pravnopomočnih pogodbah in sicer tudi v takih, kjer je medsebojno izvrševanje izvršljivih naslovov na splošno dogovorjeno, pa je vendarle vedno še posebej naglašeno izvrševanje stroškovnih izrekov pri določbah o odpustu varščine. Zveza med odpustom varščine in izvršljivostjo stroškovnega izreka pa ni uzakonjena v našem c. p. redu (tako za nemško pravo izrecno Leske, l. c. I. str. 764). Iz določb § 57. c. p. reda se vidi jasno, da se zahteva le vzajemnost v odpuščanju varščine in ni potrebna vzajemnost glede medsebojnega izvrševanja razsodb. Ravnotako je iz navedene določbe razvidno, da zadostuje dejanska vzajemnost za odpust varščine, dasi je prav malo držav, ki se zadovoljeje z dejansko vzajemnostjo pri medsebojnem izvrševanju razsodb. Tudi naš izvršilni red zahteva po vzgledu večine diplomat-

ske, v službenem listu razglašeno vzajemnost. Moramo torej računati s tem, da se potom odmene tudi naši izvršilni naslovi, n. pr. stroškovni izreki, ne bodo izvrševali v državah, s katerimi nimamo diplomatske vzajemnosti glede medsebojne izvršbe. Tak slučaj imamo, oziroma smo ga imeli n. pr. v razmerju z Nemčijo, Rumunijo, Poljsko, Grčijo, Avstrijo (tu izvzemši Slovenijo). Glede navedenih držav je ministrstvo pravde ponovno izreklo, da je podana dejanska vzajemnost v odpuščanju varščine in se ni oziralo na to, da v dotičnih državah nismo mogli, oziroma še sedaj ne moremo izvršiti svojih stroškovnih izrekov. V drugih slučajih iz prakse ministrstva pravde je pa baš obzir na neizvršljivost naših naslovov odločil, da se vzajemnost glede odpusta varščine ni smatrala podanim. Praksa ni stalna niti pri nas, niti drugod.

Klavzula prostega pristopa k sodiščem se nahaja v pogodbah ali v ravno tej obliki ali pa v naslednjih kombinacijah:

- 2a) prost pristop enako kot domačini;
- 2b) prost pristop enako kot državljani najbolj pogodovanega naroda;
- 2c) prost pristop enako kot domačini »in« oziroma »ali« državljani najbolj pogodovanega naroda.

(Nadaljevanje prihodnj.)

IX. Ljubljanski mednarodni velesejem.

ORGANIZACIJA IX. MEDNARODNEGA VZORČNEGA VELESEJMA V LJUBLJANI OD 30. MAJA DO 9. JUNIJA 1929.

Po informacijah, ki smo jih dobili od uprave Ljubljanskega velesejma, obeta biti letošnja prirediteljev velesejma prvo vrstna. Zadovoljiti če siguno vse, razstavljalce in kupce. Odrejeni termin je po mišljenju vseh zelo posrečen. Uprava velesejma je izdala poseben načrt razvrstitve, ki obsega:

A. Mednarodni vzorčni velesejem, ki je razdeljen v sledeče skupine: 1. Strojna industrija. 2. Poljedelski stroji in orodje. 3. Kovinska industrija. 4. Avtomobili, motorji, bicikli, vozovi. 5. Elektrotehnika, fotografija, optika. 6. Radio. 7. Lesna industrija, pohištvo, pletarstvo. 8. Usnje in konfekcija, kožuhovinarstvo. 9. Tekstilna industrija in konfekcija, klobučarstvo. 10. Papir, grafika, pisarniške potrebščine. 11. Galanterija, igrače. 12. Umetnostna obrt. 13. Steklo, porcelan. 14. Glasba. 15. Graverski in zlatarski izdelki, fina mehanika. 16. Stavbna industrija. 17. Industrija živil. 18. Reklama. 19. Praktične novosti. 20. Razno. 21. Kemična industrija in kozmetika.

B. Posebna razstava pohištva.

C. Strojni oddelek, posebno bogat na poljedelskih strojih.

D. Higijenska razstava, za letošnji velesejem, preurejena in izpopolnjena.

E. Avtomobilska razstava.

F. Razstava meščanskih šol Slovenije.

G. Radio razstava.

H. Razstava zajcev in perutnine.

I. Skupine: belgijska, brazilska, italijanska s proizvodi, ki konvenirajo za import v našo državo.

Uprava velesejma dela na to, da bo ob priliki letošnjega velesejma nudila razstavljalcem in posetnikom ugodno presenečenje.

Muha poseda po nesnagi in prenaša bolezenske kali tudi do 24 km daleč. Ravnotako povzročajo stenice, bolhe in uši razna težka obolenja kot legar itd. Zato je snaga in desinfekcija stanovanja in delavnice pogoj za obrambo pred okuženjem. Način obrambe pred okuženjem in desinfekcijo dobro predočuje oddelek na Stalni higijenski razstavi na velesejmu v Ljubljani.

Posetnikom mednarodnega vzorčnega velesejma v Ljubljani od 30. maja do 9. junija t. l. je v Avstriji dovoljen 25% popust na železnih. Kdor želi nabaviti legitimacijo in jo poslati svojemu imenu v Avstrijo, naj jo nabavi direktno od urada velesejma in omeni, da jo rabi za Avstrijo, da dobi priložen tudi takozvani »Zählblatt«, brez katerega v Avstriji olajšava na voznji ne velja.

Zagorski zvonovi prav milo pojo... Na Ljubljanskem velesejmu, ki traja od 30. maja do 9. junija, bodo letos razstavile Strojne tovarne in livarne poleg ostalih izdelkov zvonove, ki uživajo daleč na okoli velik sloves. Na to opozar-

jamo zlasti podeželsko ljudstvo, ki bo imelo priliko prepričati se na licu mesta o najboljši kakovosti te, lahko rečemo slovenske specialitete. Posebno fare, ki še nimajo zvonov, si bodo mogle ravno na velesejmu nabaviti te po najugodnejših pogojih. Ubrano petje zvonov, ki ga znajo naši fantje izvesti iz njih in ustvariti na velesejmu pravo velikonočno idilo, privabi vsako leto mnogo radovednega občinstva na prostor, kjer so vsako leto razstavljeni zvonovi.

Gospodarski stroji in orodje bo razstavljeno v posebni skupini na letošnjem Ljubljanskem velesejmu od 30. maja do 9. junija. Zastopani bodo izdelki naše države, Avstrije, Češkoslovaške, Holandije, Francije, Italije, Kanade, Madžarske, Nemčije, Švedske in Amerike. Naši gospodarji bodo imeli tu najlepšo priliko, da si izberejo pluge, brane, kosilne stroje, mlatilnice, čistilnice, slamo-reznice, pluge za ekopavanje in osipanje, traktorje, lokomobile, motorje in veliko število najrazličnejšega orodja. Tako obsežne razstave kmetijskih strojev, kot bo na letošnjem velesejmu, še ni bilo. Večina strojev bo v obratu, gnanih z lokomobilami, motorji in električnim tokom.

SLADKORNA PESA.

Dr. Gustav Mikusch ceni s sladkorno peso obdelani prostor v Evropi za kampanjo 1929/30 na 1,357.772 hektarov proti 1,396.536 hektarom v letu 1928/29; število tovarn znaša 625 (645). Torej se je kulturni svet sladkorne pese zmanjšal za 2,78%. Zlasti je velik padec v Švedski in v Rumuniji; v prvi za 41,26, torej za dobri dve petini, v drugi za 30,77%, skoraj za tretjino.

ZITO.

Zastoj v prodaji žita, ki že več desetletij ni bil tako velik kot letos, je spravi ameriško poljedelstvo v katastrofalni položaj. To se pozna seveda tudi na žitnih borzih. Ogromne zaloge pšenice, ki so jih velike tvrdke nakupile, se morejo le deloma prodati, in še to samo po cenah, ki se krijejo z nakupnimi cenami. Zato se ni čuditi, da so se v New Yorku in Chicagu začele tresti nekatere večje tvrdke. Zlasti slabo se pa godi poljedelstvu samemu. Značilno je, da pri sedanjih tržnih cenah farmerji ne morejo kriti niti lastnih nabavnih stroškov. To se je v ameriškem senatu že večkrat raz-

pravljalo, pri čemer so padali indirektni očitki proti Hooveru, ker ni izpolnil v volilni kampanji danih obljub glede obrambe žitnih cen. Na njegovo pobudo reducirajo sedaj železniške in plovne ameriške držbe voznino za žito, da na ta način priskočijo poljedelstvu na pomoč. Temu zgledu je sledila tudi Kanada. Senzacionalno je vplivala tudi okolnost, da je bil zakon o kreditnih dovolitvah poljedelstvu v senatu vložen in tudi že sklenjen. Seveda pa vse to ne bo dosti pomagalo, če se prodaja ne bo dvignila. Zaenkrat pa na večjo nakupnost v Evropi ni misliti. Pozneje se zna zgoditi, da bo Evropa več kupila, ker se je pridelek letos povsod precej zakasnil.

KOVINSKI TRGI.

Nadalje padajoča tendenca na kovinskih trgih nam pravi, da konsumenti zaenkrat še nečejo opustiti svoje rezerviranosti, temveč da bodo izvršili večje nakupe šele tedaj, ko bodo njih zaloge padle pod dopustni minimum. Strokovni krogi so mnenja, da cene zaenkrat ne bodo narasle. — Kartel bakra je, kot že večkrat, dal izdelati statistiko o zalogah konsumentov in trgovine. Na podlagi te statistike more zasledovati kartel padanje zalog. Izven kartela stoječi prodajalci prodajajo še zmeraj pod kartelovo ceno cents 18,30, in že iz tega vzroka ni pričakovati naraščanja cen. Kupčija je v splošnem precej slaba. — V cinu je dosegla stranka na baisse popoln uspeh, in je padla notacija v Londonu na 196 funtov. Ker je ponudba v cinu tudi sedaj še dosti večja kot potreba, je mogoče doseči višje cene le s sporazumno produkcijsko omejitvijo. Tozadevno so pričeli angleški interesi cina menda že pogajanja z bolivijskimi in drugimi prekomorskimi producenti glede eventualne ustanovitve cinovega kartela. — Svinec je nekoliko padel, ker so se ameriške zaloge pomnožile; ker pa odvažanje ni ugodno, ni pravzaprav nobenega povoda za padanje cen. — Cink je povodom bruseljske konference nekoliko popustil, a se je takoj zopet pomiril, ker so za maj in junij določeno produkcijsko omejitev znižali od 7 na 5% in ker evropske sedanje zaloge zadostujejo komaj za par tednov. Povpraševanje po cinu je sedaj precej živahno. Kmalu se bodo morali dogovoriti glede produkcijske omejitve v nadaljnjih mesecih.

TRŽNA POROČILA.

Živinski semenj v Ptuj. Na živinski sejem v Ptuj dne 21. t. m. je bilo pri-gnanih 366 glav goveje živine, od teh 130 krav, 70 telic, 87 volov, 66 juncev, 13 bikov in 58 konj, ki so notirali: krave 4 do 7,50, telice 6,50—9,50, voli 7—10, junci 6,50—9,50, biki 6—9,50 Din za kilogram žive teže. Konji 500—6000 Din za komad. Prodanih je bilo 214 glav goveje živine in 22 konj. Na svinjski sejem dne 22. t. m. je bilo pripeljanih 354 glav svinj, cena je bila 10—13 Din za kilogram žive teže, praseta 100—250 Din za komad. Prodanih je bilo 185 glav. Prihodnji živinski sejem se vrši 4. junija 1929.

DOBAVA, PRODAJA.

Nabava 782 ton premoga. Direkcija pošte in telegrafa v Ljubljani razpisuje tretjo pismeno dražbo za dobavo 782 ton premoga kosovca od 4800 kalorij. Dražba bo dne 26. junija 1929 ob 11. uri v pisarni poštne direkcije v Ljubljani, Sv. Jakoba trg št. 2, soba št. 42. Jamčevina (5% ali, če je inozemec, 10%) se mora položiti najkasneje do 10. ure na dan dražbe pri pomožnem uradu poštne direkcije v Ljubljani, soba št. 41, kjer se lahko vpogledajo in kupijo tudi po-goji.

Dobave. Obče odelenje Direkcije držav-nih železnic v Ljubljani sprejema do 28. maja t. l. ponudbe glede dobave 10 komadov stenskih umivalnikov. — Mašinsko odeljenje Direkcije državnih želez-nic v Ljubljani sprejema do 31. maja t. l. ponudbe glede dobave strojnih jermen. — Gradbeno odeljenje Direkcije držav-nih železnic v Ljubljani sprejema do 31. maja t. l. ponudbe glede dobave hrastovega kretniškega lesa; do 4. junija t. l. glede dobave omel in krtač za parkete, 43.000 komadov zidne opeke, 3600 komadov zarezne strešne opeke in 80 komadov žlebakov. — Saobračajno-komercijelno odeljenje Direkcije državnih želez-nic v Ljubljani sprejema do 3. junija t. l. ponudbe glede dobave 2500 kg žičnikov, 15.000 kg dekstrina, 5000 kg pisanih in 2000 kg belih cunj za snajenje; do 10. junija t. l. pa glede dobave 40.000 komadov podložnikov za sode. — (Pogoji so na vpogled pri posameznih odelen-jih.) — Direkcija državnega rudnika Bukinje, pošta Kreka, sprejema do 3. junija t. l. ponudbe glede dobave risal-nih potrebščin. — Vršile se bodo na-slednje ofertalne licitacije: Dne 27. maja t. l. pri Intendanturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani glede dobave riža, čebule, fižola in čaja. — Dne 15. junija t. l. pri Direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave 600 komadov košar za premog. — Dne 17. junija t. l. pri Direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave vijakov, groverjevih obro-čev, tračnih želez in tirfonov. (Pred-metni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesantom na vpogled.)

IX. Ljubljanski mednarodni vzorčni velesejem v Ljubljani od 30. maja do 9. junija 1929

Najboljši nakup vsakovrstnega blaga

Specialne razstave: pohištvo, avtomobili, poljedelski stroji, radio, perutnina, zajci.

Razstava meščanskih šol Slovenije

700 razstavljalcev 30 glavnih blagovnih skupin

LEGITIMACIJE po Din 30. — prodajajo denarni zavodi, „Putnik“, gospo-darske ustanove

50% popust na železnih in avijonih Popust na parobrodih

R. WILLMANN
STROJNO PODJETJE
LJUBLJANA, SLOMŠKOVA ULICA ST. 3

Izdeluje različne vrste strojev za lesno industrijo, transmisijne naprave, tovarna dvigala vseh vrst, robraste cevi iz kovanega železa, Provzema projektiranje in opremo različnih mehaničnih naprav ter izvršuje vsa v strojno stroko spadajoča dela in popravila točno, solidno in po možnosti najhitreje.

VELETRGOVINA A. VOLK LJUBLJANA
ŽITA IN MOKE
RESLJEVA CESTA 24

LASTNI AVTOMATIČNI VALJČNI MLIN.

Priporoča po najnižjih cenah razne mlevske proizvode in vse vrste žita, kakor tudi pšenično moko iz prvovrstnih bnaških mlinov.

SPECIJALNA TRGOVINA KRMIL.

Brzoi.: Volk Ljubljana. Zahtevajte cenik! Telefon št. 2449

H. SUTTNER
LJUBLJANA

Ure, zlatnine in srebrnine

Lastna protokolirana tovarna v Švici

Veletrgovina kolonijalne in špecerijske robe

IVAN JELAČIN
LJUBLJANA

ZALOGA sveže pražene kave, mletih dišav in rudninske vode.

Točna in solidna postrežba!

Zahtevajte cenik!

Knjige, časopise, račune, vizitke, etikete, memorande, kuverte, tabele, lepake, naročilnice v blokih s poljubnim številom listov, cenike in tudi vse druge tiskovine dobavlja hitro in po zmernih cenah

TISKARNA MERKUR
LJUBLJANA
GREGORČIČEVA 23
TELEFON 2552

Lastna knjigovoznica

Za večja naročila zahtevajte proračune!

Trgovci, oglašajte v »Trgovskem listu«!